

## **Vammaisneuvostojen kuulemistilaisuus koskien kansallisesta sopeutumis suunnitelmaluonnoksesta**

**15.9.2022 klo.9:00 – 10:30**

**Järjestäjä:** Maa- ja metsätalousministeriö & Ympäristöministeriö

Paikalla 12 henkilöä: Edustettuina Espoo, Helsinki, Vantaa, Turku, Tampere, Kauniainen, Oulu

**Alustus:** Heta Heiskanen (Ympäristöministeriö) esitteli kansallisen sopeutumis suunnitelman yleistä visiota ja valmistelua. Karoliina Pilli-Sihvola (Maa- ja metsätalousministeriö) esitteli tarkemmin kansallisen sopeutumis suunnitelmaluonnoksen toimenpiteitä ja tarkemmin kolmea kokonaisuutta:

- Ruoka- ja ravitsemusturva
- Rakennettu ympäristö
- Terveyden suojelu ja edistäminen

### **Ruoka- ja ravitsemusturva**

Vammaisneuvostojen edustajat pitivät tärkeänä ruoka ja ravitsemusturva kokonaisuuden esille tuomista, sillä ruoan ja ravitsemusturvan merkitys turvallisuudelle on merkittävässä asemassa. Kyseistä teemaa on myös käsitelty valtakunnallisessa vammaisfoorumi ry:ssä. Ilmastokestävän ruokailun edistämiseksi vammaisväestön kohderyhmään kuuluvien ihmisten keskuudessa tulisi edistää:

- tiedottamiseen panostamista, jotta vammaisilla henkilöillä on valmiutta ja ymmärrystä ekologisemman ruoan valmistamiseen. Konkreettisenä esimerkkinä nostettiin kasvisruokakurssit esimerkiksi näkövammaisille ihmisille.
- Kynnyksen madaltamista hakea esimerkiksi lähiruokaa, johon monesti tarvitsee autoa
- Panostamista saavutettavuuteen

Vammaisneuvostojen jäsenet nostivat esille, että useat vammaiset henkilöt ovat toisen ihmisen avun varassa ja riippuvaisia toisen ihmisen tekemistä valinnoista. Ilmiönä keskusteluun nostettiin esille myös vammaisten henkilöiden elävän köyhyysrajan alapuolella ja

ekologisemmat ruokavalinnat ovat taloudellisesti kalliimpia. Tämän lisäksi ilmiönä nostettiin esille tietoisuuden puuttuminen. Kestävien ruokailuvalintojen tekemiseen tuotiin esille keskusteluun myös ruoan tuotanto sekä kestävän viljelyn merkitys. Lisäksi arkielämän haasteena on tietyissä kauppaketjuissa tehtävän kasvisten ja hedelmien punninta, jota ei suoriteta kaupan kassalla. Kyseinen ilmiö tekee kulutusvalinnoista esteellisen.

Näkökulmana keskusteluun nostettiin esille myös julkinen ruokailu, josta nostettiin esille yksilöiden tukeminen ekologisiin valintoihin. Asumisyksikköjen osalta kilpailutuksissa tulisi tulevaisuudessa huomioida paremmin ekologinen toiminta ja ruokailu.

### **Rakennettu ympäristö -tavoitteet**

Vammaisneuvostojen edustajat nostivat esille lähiluonnon merkityksen. Harvalla vammaisella henkilöllä on mahdollisuutta päästä mökille tai metsään liikkumaan, jolloin kokemukset luonnosta jäävät vajavaisiksi. Esimerkkinä teemasta nostettiin esille Korkullan asumisyksikkö.

Rakennetun ympäristön tavoitteissa nostettiin esille myös sosioekonominen näkökulma. Vammaisneuvoston edustajat nostivat esille, että esteettömyysdirektiivinen puuttuminen on ristiriidassa tavoitteiden kanssa.

Kaavoituksen osalta tärkeää olisi edistää saavutettavuutta ja huomioida saavutettavuus myös varautuessa sään ääri-ilmiöihin, joista esimerkkinä on nostettu lumiauraus talvikeleillä. Sään ääri-ilmiöt nostavat huolen myös välttämättömän tekniikan toiminnalle, josta esimerkkinä hengityslaittepotilaat, joiden sähköavusteiset hengityslaitteet on koetuksella kovilla pakkasilla sekä kovilla helteillä.

sopeutumissuunnitelmassa tulisi kartoittaa myös paremmin tietoa, minkälaista apua eri vammaryhmät tarvitsisivat.

Vammaispalveluissa myös isoja puutteita pääsyssä riskikartoitukseen

### **Terveyden suojeleminen ja edistäminen -tavoitteet**

Sään ääri-ilmiöt nostavat huolen myös välttämättömän tekniikan toiminnalle, josta esimerkkinä hengityslaittepotilaat, joiden sähköavusteiset hengityslaitteet on koetuksella kovilla pakkasilla sekä kovilla helteillä. Teemaan liittyvänä huolena nostettiin myös apuvälinehuolto.

## Henkilöstön saatavuuden puute

Voimakkailla helteillä erilaiset terveyden haasteet nousevat esille esim. turvotuksen lisääntymisenä ja muun toimintakyvyn alentumisena.

Palvelujärjestelmässä ongelmia kilpailutuksen suhteen ja järjestelmä ei tunnista tällä hetkellä ilmastonmuutoksen tuomia uhkakuvia vammaispalvelujen järjestämisessä. Huolena nostettiin esimerkkinä myös kuntien tekemä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kun kuntia ei kiinnosta edes perusasioiden hoitaminen

Rakenteellisena ongelmana nähtiin myös vammaispalvelujen asumisyksikköjen sijoittaminen sinne, johon ei kukaan muu halua ja rakennusten suunnittelussa ikkunat laitetaan etelän suuntaan, jonne aurinko paistaa voimakkaimmin ja ilmastonmuutoksen myötä hellejaksot lisääntyvät ja tämän asunnot voivat kuumeta voimakkaasti.

Hellejaksojen myötä näkövammaisten opaskoirien toimintakykyyn voi aiheutua haittoja, kun esimerkiksi asfaltit kuumenevat nopeasti. varjojen merkitys tulee nousemaan tulevaisuudessa enemmän.

Vammaisneuvostojen edustajat toivovat, että nämä keskustelut edistyisivät hallinnossa ja viranomaistahoilta tulisi enemmän kriisitietoisuutta ja kuinka kriiseissä toiminta tapahtuu. Vammaisneuvostojen edustajat nostivat esille myös, että ministeriöiden toiminnoissa tulisi paremmin huomioida vammaisvaikutusten arviointi. Samalla pidettiin tärkeänä, että jatkossa myös suunnitteluvaiheessa huomioida vammaisten henkilöiden näkökulmat.

- tiedon saamisen kartoittaminen ja sitten kouluttaa esimerkiksi sosiaalitoimen henkilökuntaa.